

Posudzovanie životnej úrovne vybraných krajín OECD v kontexte ekonomickej kondície

Ing. Jozef Nemec, PhD., MBA
Prešovská univerzita v Prešove
Katedra ekonómie a ekonomiky
Konštantínova 16, 080 01 Prešov, Slovakia
jozef.nemec@unipo.sk

Ing. Jaroslav Gonos, PhD., MBA
Prešovská univerzita v Prešove
Katedra ekonómie a ekonomiky
Konštantínova 16, 080 01 Prešov, Slovakia
jaroslav.gonos@unipo.sk

PhDr. Mgr. Anna Tomková, PhD.
Prešovská univerzita v Prešove
Katedra manažérskej psychológie
Konštantínova 16, 080 01 Prešov, Slovakia
anna.tomkova@unipo.sk

Abstrakt

Príspevok sa zaoberá posudzovaním životnej úrovne v kontexte ekonomickej výkonnosti vybraných krajín OECD. Cieľom príspevku je poskytnúť analýzu životnej úrovne vo vybraných krajinách OECD za vymedzené časové obdobie. Príspevok definuje základné ukazovatele merajúce výkonnosť ekonomiky a životnú úroveň s jej indikátormi. Príspevok analyzuje pôsobenie rastu HDP na vývoj indikátorov merajúcich životnú úroveň. Dôležitosť sa kladie na zlepšenie životnej úrovne a hospodárstva vybraných krajín.

Kľúčové slová

životná úroveň, Slovensko, Dánsko, krajiny OECD, ekonomická kondícia

1. Úvod

S problematikou životnej úrovne sa zaoberajú všetky vlády sveta a rôznymi spôsobmi sa snažia zabezpečiť svojim občanom dobré životné podmienky a predpoklady na rast životnej úrovne. Ekonomika sa stále hýbe a keby sa nepohybovala, ekonomika by upadala a stagnovala. Pozitívny ekonomický vývoj môžeme určovať ekonomickým rastom a rozvojom. Rozvoj je opísaný ako mnohostranný a širokosiahly ekonomický proces, ktorý zahŕňa rozvoj všetkých stránok a sektorov, oblastí a odvetví procesu reprodukcie v národohospodárstve. Kvôli zabezpečeniu ekonomického rozvoja sa zameriavame nielen na rast

ekonomických ukazovateľov ale aj na pôsobenie priaznivého vývoja spoločensko-politických ukazovateľov, ako sloboda, bezpečnosť a demokracia.

2. Základné teoretické východiská

Makroekonómia má nezastupiteľný význam pre tvorcov hospodárskej politiky, a tým aj pre celý svet. Makroekonómia poskytuje návody, ako sa vyhnúť vysokej miere inflácie, ako zabrániť ekonomickej recesii, ako sa zbaviť vysokej nezamestnanosti, akým opatrením podporiť ekonomický rast a s tým úzko súvisiaci blahobyt spoločnosti (Pavelka 2007).

2.1 Teoretické východiská

Hrubý domáci produkt sa nemôže z vecného hľadiska vyjadriť jednou veličinou. Môžeme jednotlivé vecné časti hrubého domáceho produktu oceniť a ich spočítaním dostaneme potrebnú veličinu. Z tohto pohľadu hrubý domáci produkt reprezentuje hodnotu všetkých finálnych statkov a služieb vyprodukovaných na území danej krajiny. Hrubý domáci produkt predstavuje najkomplexnejšie meradlo celkovej úrovne výroby statkov a služieb v danej krajine (Lisý 1999).

Merať výkonnosť ekonomiky prostredníctvom hrubého domáceho produktu má niekoľko výhod. Ukazovateľ hrubý domáci produkt používa väčšina krajín sveta, čo zjednodušuje vzájomné medzinárodné porovnávanie. Pri výpočte hrubého domáceho produktu sa používajú štatistické údaje, ktoré sú k dispozícii v danej krajine, nie je teda potrebné obstarávať údaje zo zahraničia. Hrubý domáci produkt je oproti hrubému národnému produktu lepším meradlom toho, koľko pracovných miest dokáže daná ekonomika vytvoriť (Lisý 1999).

Nezamestnanosť vzniká dôsledkom nerovnováhy na trhu práce. Rovnako ako každý iný trh aj trh práce je charakterizovaný ponukou a dopytom. Pôsobia tu rovnaké ekonomické zákony ako na akomkoľvek inom trhu. Trhovú ponuku práce vieme charakterizovať ako ponuku práce všetkých ľudí v ekonomike pri určitej mzdovej sadzbe a trhový dopyt vieme charakterizovať ako dopyt po práci všetkých firiem v ekonomike pri určitej mzdovej sadzbe (Uramová, Lacová, Hronec 2010).

Nezamestnanosť je v úzkom spojení s problematikou hospodárskeho cyklu a jeho fáz. Ak sa ekonomika nachádza vo fáze rastu, teda expanzie, nezamestnanosť má tendenciu klesať, čo môže byť spôsobené rastúcou produkciou. Naopak, ak sa ekonomika nachádza vo fáze dlhodobého poklesu, teda recesie, miera nezamestnanosti má tendenciu stúpať. Miera nezamestnanosti je ukazovateľom miery zdravotnej kondície samotnej ekonomiky (Vozárová, Kotulič 2017).

Pod pojmom prirodzená miera nezamestnanosti rozumieme takú mieru nezamestnanosti, pri ktorej sa trhy práce a výrobkov nachádzajú v rovnováhe. Pri prirodzenej miere nezamestnanosti je inflácia nemenná a nemá ani tendenciu sa zrýchľovať alebo spomaľovať. Prirodzená miera nezamestnanosti sa nerovná nule, to znamená, že aj v ekonomike s vysokou zamestnanosťou je vždy určitý počet ľudí bez zamestnania. V modernej ekonomike orientovanej na prevenciu vysokej miery inflácie predstavuje prirodzená miera nezamestnanosti najnižšiu ešte udržateľnú úroveň nezamestnanosti, ktorá neakceleruje infláciu. Prirodzená miera nezamestnanosti predstavuje zlatý stred medzi príliš vysokou a príliš nízkou mierou nezamestnanosti. Je to úroveň, pri ktorej inflácia nerastie v dôsledku nadbytočného dopytu po tovaroch, ani neklesá v dôsledku nadbytočnej ponuky tovarov (Martincová 2002).

V trhovej ekonomike chápeme pojem mzda ako cenu za prácu. Na mzdu sa môžeme pozeráť z dvoch pohľadov, a to mzdu ako podnikovohospodársku kategóriu a mzdu ako národohospodársku kategóriu. Národohospodársky pohľad sa zaoberá otázkami odmeňovania v rámci rozdeľovania, otázkami vymedzenia úlohy štátu a oblasti mzdovej politiky (Kurpovič 2002).

2.2 Životná úroveň

Životná úroveň je definovaná ako miera kvality života a úrovne materiálnej prosperity, ktorej sa tešia jednotlivci, špecifická demografická skupina alebo geografický región, akým môže byť napríklad krajina. V ekonómii sa životná úroveň zvyčajne používa na určenie relatívnej prosperity obyvateľstva celej krajiny a často sa porovnáva so životnou úrovňou, ktorú majú obyvatelia v iných krajinách (Grimsley 2021).

Životná úroveň je komplikovaná sociálno-ekonomická kategória, charakterizujúca dosiahnutý stupeň rozvoja a uspokojovania fyzických, duchovných a materiálnych potrieb človeka a podmienok, za akých sa potreby uspokojujú. V rámci štatistiky vyjadrujeme životnú úroveň kvantifikovane, čiže v merateľných veličinách. Charakterizujú ju najmä príjmy, predpokladaná spotreba na osobu, čiže reálne mzdy, dôchodky obyvateľstva. Ide o faktor, ktorý je v ustavičnom dynamickom pohybe a je meniaci sa v čase. Vo všeobecnosti môžeme životnú úroveň charakterizovať ako stupeň uspokojovania životných potrieb obyvateľstva a súhrn podmienok, za ktorých sú uspokojované (Knausová 2005).

Uspokojovanie materiálnych potrieb je dôležitým faktorom pri určovaní životnej úrovne obyvateľov regiónu. V meste, kde obyvatelia hľadajú alebo nemajú slušný domov, je životná úroveň nízka (Vocabulario 2021).

Môžeme povedať, že väčšina veľkomiest a veľmi malé mestá neponúkajú dobrú životnú úroveň. Vo veľkomestách je znečistenie a stres normálne, na druhej strane vo veľmi malých mestách sú možnosti infraštruktúry a hospodárskeho rozvoja často nedostačujúce (Vocabulario 2021).

Životná úroveň a kvalita života sú dva podobné a súvisiace pojmy. Existuje medzi nimi aj výrazný rozdiel na základe faktorov, ktoré zahŕňajú. Životná úroveň obsahuje finančné zložky a kvalita života obsahuje aj nefinančné zložky, ako je šťastie, zdravie a bezpečnosť (Pediaa 2020).

Pojmy životná úroveň a kvalita života sú často zamieňané. Existuje veľa ľudí, ktorí považujú tieto pojmy za synonymá, kvôli tomu, že spájajú materiálny úspech v živote s vysokou kvalitou života. Bohatstvo a vlastníctvo hodnotných vecí však nezaručuje šťastný a spokojný život, ktorý je bližšie k pojmu kvality života (Sawakinome 2021).

Pocit pohody a šťastia tvoria základ kvality života. Pri hodnotení kvality života sa nezapočítava iba bohatstvo a hmotné výrobky, ale aj zdravie obyvateľov krajiny, úroveň vzdelania, prostriedky na rekreáciu a spôsob trávenia voľného času. To sú niektoré z faktorov, ktoré sa berú do úvahy pri rozhodovaní o kvalite života občanov krajiny. Existujú ďalšie ukazovatele, ktoré odrážajú kvalitu života, ako je sloboda, šťastie a ľudské práva (Strephonsays 2021).

3. Metodológia

Príspevok má za cieľ zhodnotiť životnú úroveň vybraných krajín v časovom období 2005 až 2019. Dôležitou úlohou zhodnotiť stav a vývoj ekonomiky krajín na základe sociálno-ekonomických indikátorov a analyzovať súvislosť medzi rastom HDP a rastom životnej úrovne. Na základe dát získaných z internetu sme zhodnotili vývoj makroekonomických ukazovateľov vybraných krajín a pomocou ukazovateľov merajúcich životnú

úroveň sme zhodnotili vplyv ekonomického rastu krajiny na životnú úroveň. Pre výskum sme si zvolili dve krajiny. Krajina V4 Slovenská republika a krajina Škandinávie Dánsko. Tieto dve krajiny majú spoločné rysy, preto sme si ich vybrali na porovnanie. Následne sme poukazovali na vývoj ukazovateľov merajúcich životnú úroveň týchto krajín.

Vývoj Indexu ľudského rozvoja na Slovensku pravidelne každý rok stúpal. Jeho hodnota vzrástla s 0,796 v roku 2005 na hodnotu 0,86 v roku 2019. Podľa hodnoty HDI patrí Slovensko medzi krajiny s veľmi vysokým stupňom ľudského rozvoja. Medzi kritérium merajúce ľudský rozvoj patrí očakávaná dĺžka života pri narodení. Očakávaná dĺžka Slovákov pri narodení stúpa, z veku 74,3 roka v roku 2005 na 77,5 roka v roku 2019. Aj keď očakávaná dĺžka života pri narodení za 15 rokov stúpila o viac ako 3 roky, Slovensko je v tomto ohľade podpriemerné o viac ako 3 roky. Ďalším dôležitým ukazovateľom je priemerná očakávaná dĺžka štúdia. Za sledované obdobie hodnota tohto ukazovateľa mierne vzrástla z 14,2 rokov na 14,5 roka. Slováci môžu očakávať, že vo veku od 5 do 39 rokov stravia 14,5 roka vzdelávaním, čo je ale menej ako je priemer krajín OECD 18 rokov. Na Slovensku má ukončené stredoškolské vzdelanie 92% dospelých, čo je oveľa viac ako je priemer OECD 79%. Toto vysoké číslo však negarantuje kvalitu vzdelania. Podľa prieskumu OECD zameraného na matematiku, čitateľskú gramotnosť a prírodné vedy, dosiahli žiaci Slovenskej republiky skóre 469 čo je pod priemerom OECD 488. Zlepšovanie situácie v Slovenskej republike naznačuje aj HDP na obyvateľa. Od roku 2005 narástlo z 16 639 dolárov na osobu na hodnotu 31 966 dolára na osobu. Mierny pokles vývoja HDP na osobu sme zaznamenali v rokoch 2009 a 2016. Okrem týchto dvoch rokov rástlo HDP na obyvateľa každý rok.

V Dánsku, Index ľudského rozvoja stúpal takmer každý rok, okrem rokov 2007, 2009 a 2015 kedy mierne klesol oproti predchádzajúcemu roku. Dánsko v roku 2019 získalo 0,94 bodu čo je o 0,03 bodu viac ako malo v roku 2005. Podľa získanej hodnoty radíme Dánsko ku krajinám s veľmi vysokým stupňom ľudského rozvoja. Ak sa pozrieme na ukazovateľ, priemerná očakávaná dĺžka života pri narodení, čo je jedným z dôležitých ukazovateľov merajúcich ľudský rozvoj, uvidíme, že Dánsko má očakávanú dĺžku života 80,9 roka, čo je v súlade s priemerom OECD. Od roku 2005 si Dánsko zvýšilo priemernú dĺžku života o viac ako jeden rok. Ak sa pozrieme na ďalší ukazovateľ a to priemernú očakávanú dĺžku štúdia, uvidíme, že v roku 2019 strávili Dáni štúdiom 18,9 roka. Tento ukazovateľ mierne klesol oproti roku 2015, kedy bol priemer 19,2 roka alebo oproti rokom 2016-2018 kedy bol priemer 19,1 roka. Napriek tomu, že priemer mierne klesol oproti minulým rokom, od roku 2005 kedy bol priemer 16,9 roka vzrástol o 2 roky, čo je nad priemerom OECD. V priemere má ukončené stredoškolské vzdelanie 82% Dánov, čo je tiež nad priemerom OECD. Pri testoch gramotnosti, priemerný dánsky študent získal 501 bodov čo je nad priemerom OECD. Ak sa pozrieme na HDP na obyvateľa, zistíme, že je veľmi vysoký. Od roku 2005 stabilne rástol okrem roku 2009, kedy sme zaznamenali pokles oproti minulému roku. V roku 2019 dosahoval HDP na obyvateľa 58 701 dolárov čo predstavuje oproti roku 2005 nárast o viac ako 24 000 dolárov na obyvateľa.

Aj keď HDI (Index ľudského rozvoja) Slovenska ukazuje zvyšujúcu sa životnú úroveň, čomu nasvedčuje aj zvyšujúca sa priemerná dĺžka života na Slovensku, zdravotníctvo na Slovenku sa nevyvíjalo najlepšie. Index zdravotnej starostlivosti, ktorý v roku 2012 mal hodnotu 70,73 bodu čo bola 30 priečka v priebehu rokov skákal na priečky 51 v roku 2013, priečku 41 v roku 2014 a v roku 2015 spadlo Slovensko na 70-tu priečku. Po tomto prepade začal index znovu stúpať a v roku 2019 sa Slovensko umiestnilo na 54 mieste. Zdravotný stav Slovákov sa zlepšuje, ale väčšina ukazovateľov zdravotného stavu ostáva pod priemerom EÚ. Zdravotníctvo prešlo v posledných rokoch niekoľkými reformami. Veľkým problémom je nadmerné fajčenie na Slovensku a nedostatočné financovanie zdravotníctva. Slovenská republika dáva 6,7% HDP do zdravotníctva.

Ku šťastnému životu rozhodne patrí dobrý zdravotný stav. Pri pohľade na systém zdravotnej starostlivosti zistíme, že Dánsko má zdravotníctvo na veľmi vysokej úrovni. Toto tvrdenie potvrdzuje HCI podľa ktorého

© Published by Journal of Global Science.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. The moral rights of the named author(s) have been asserted.

sa Dánsko v roku 2019 umiestnilo celkovo na 5 mieste. Túto pozíciu si drží v podstate od roku 2012. Výdavky na zdravotníctvo predstavujú 10,1% HDP Dánska, čo je nad priemerom EÚ. Väčšinu výdavkov na zdravotnú starostlivosť majú obyvatelia hradenú z vlastného vrečka, platia predovšetkým za zubnú starostlivosť. Obyvateľstvo Dánska žije dlhšie ako pred 10 rokmi, no nie všetky tieto roky navyše prežije v dobrom zdraví. Výzvy, ktorým čelí a je potrebné vyriešiť, sú nadmerné pitie alkoholu a rastúca miera obezita Dánov.

Index svetového šťastia ukazuje, že životná úroveň na Slovensku každým rokom stúpa. Index rastie pravidelne každý rok. Od vzniku tohto indexu sa Slovensko posunulo z hodnoty 5,96 a 47 miesta na hodnotu 6,2 v roku 2019, čo predstavovalo 38 priečku. Slovensko je v porovnaní s Dánskom výrazne pozadu.

Vývoj Indexu svetového šťastia ukazuje zaujímavý vývoj u Dánska. Po najvyššej hodnote získanej v roku 2013 sa mierne prepadlo a na pôvodnú hodnotu už nedosiahlo. Napriek tomu hodnoty dosahované každý rok sú vysoko nad svetovým priemerom. V skutočnosti sa Dánsko drží v prvej trojke od začiatku merania svetového šťastia. V roku 2019 mu hodnota 7,6 zaistila druhé miesto. V skutočnosti môžeme povedať, že Dáni sú veľmi šťastnou krajinou a môžeme očakávať, že získajú prvenstvo.

Štatistický pohľad na súvislosť rastu životnej úrovne od rastu HDP

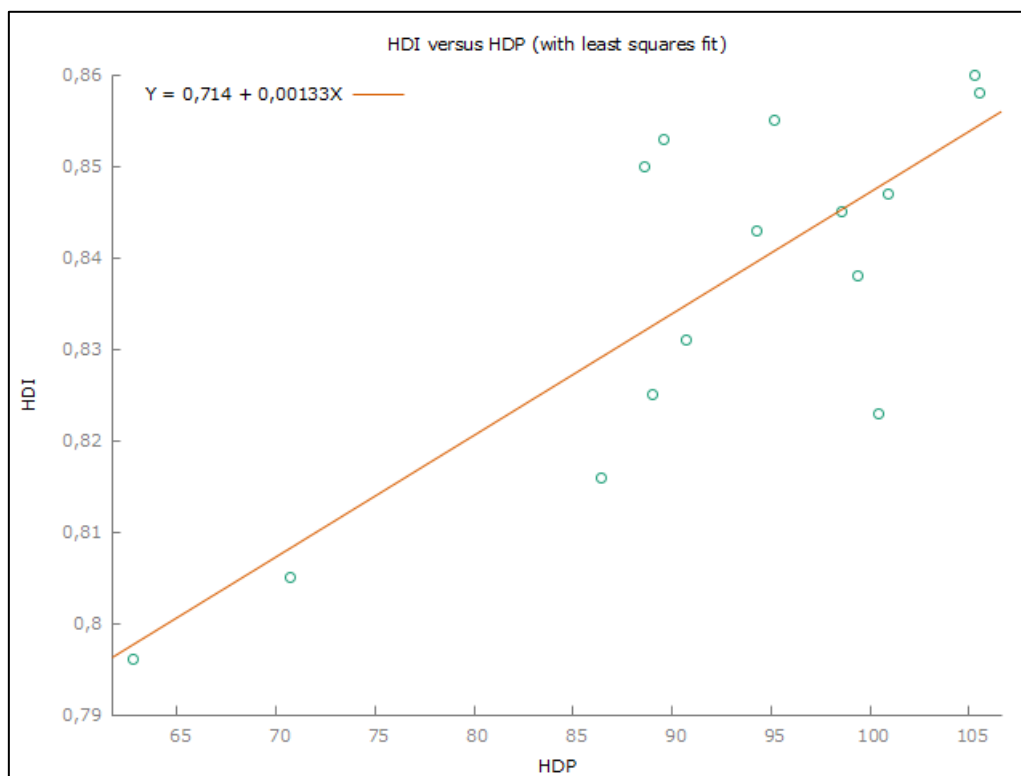
Hypotéza 1: Predpokladáme, že pri Slovenskej republike existuje štatisticky významná súvislosť, medzi vývojom HDP a vývojom ukazovateľov merajúcich životnú úroveň.

Tabuľka 1 Pearsonov korelačný koeficient pre Slovenskú republiku

	Koeficient HDP	p - hodnota	Významnosť koeficientu
r (HDI)	0,80473616	0,0003	Štatisticky významný
r (WHI)	0,66431995	0,1501	Štatisticky nevýznamný
r (HCI)	0,25298125	0,5455	Štatisticky nevýznamný

(zdroj: vlastné spracovanie)

Štatisticky významná súvislosť medzi HDP sa nepotvrdila pri dvoch ukazovateľoch, indexe zdravotnej starostlivosti (HCI) a indexe svetového šťastia (WHI). Hypotéza sa potvrdila iba v prípade indexu ľudského rozvoja (HDI). Podľa Cohenovej interpretácie sily vzťahov je tento vzťah veľký.

Graf 1 Vývoj vzťahu Slovenskej republiky medzi HDP a HDI
(zdroj: vlastné spracovanie)

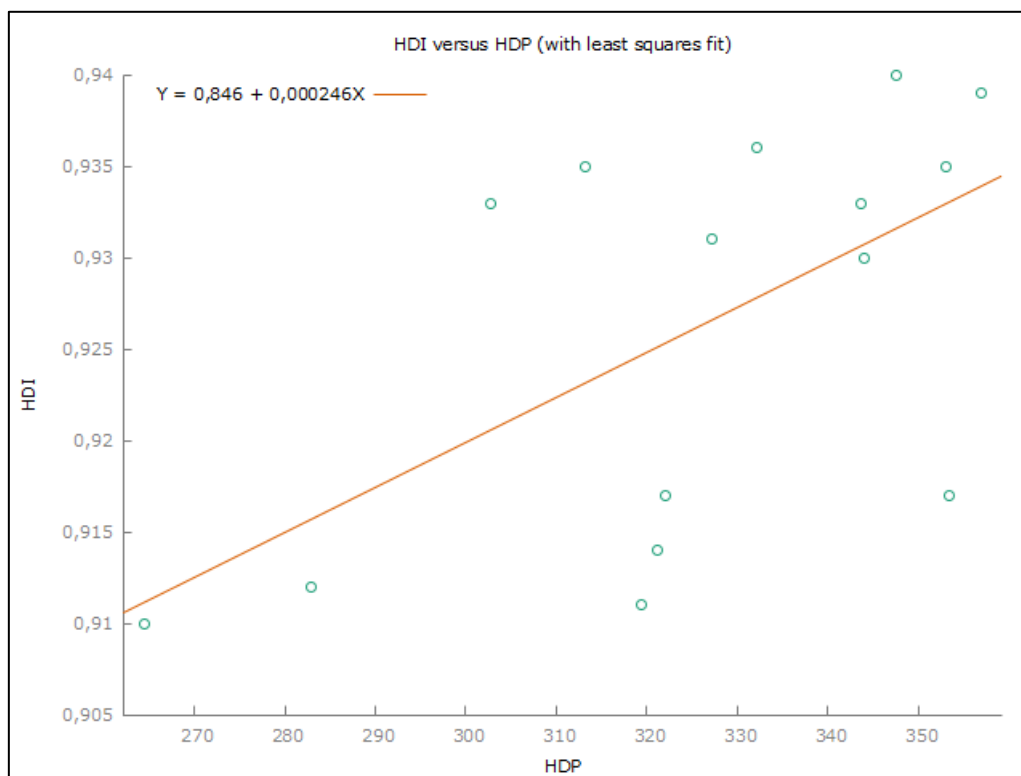
Hypotéza 2: Predpokladáme, že u Dánska existuje štatisticky významná súvislosť, medzi vývojom HDP a vývojom ukazovateľov merajúcich životnú úroveň.

Tabuľka 2 Pearsonov korelačný koeficient Dánska

	Koeficient HDP	p - hodnota	Významnosť koeficientu
r (HDI)	0,58918122	0,0208	Štatisticky významný
r (WHI)	0,51655004	0,2941	Štatisticky nevýznamný
r (HCI)	0,01129331	0,9788	Štatisticky nevýznamný

(zdroj: vlastné spracovanie)

Hypotéza sa v prípade Dánska potvrdila v jednom prípade. Štatisticky významná súvislosť medzi vývojom HDP a vývojom ukazovateľov merajúcich životnú úroveň nastala pri Indexe ľudského rozvoja. Hypotéza sa nepotvrdila pri Indexe svetového šťastia a Indexe (WHI) zdravotnej starostlivosti (HCI). Podľa Cohenovej interpretácie sily vzťahov je sila vzťahu medzi HDP a HDI veľká, pretože nadobúda hodnotu vyššiu ako 0,5.

Graf 2 Vývoj vzťahu Dánska medzi HDP a HDI
(zdroj: vlastné spracovanie)

4. Výsledky a diskusia

Na základe údajov získaných, môžeme skonštatovať, že sledované krajiny sa líšia ekonomickou výkonnosťou a stupňom dosahovanej životnej úrovne. Výkonnosť ekonomiky Dánska je na oveľa vyššej úrovni ako výkonnosť ekonomiky Slovenska.

Rast ekonomiky vplýva na rast životnej úrovne krajiny, čo potvrdila aj štatistická analýza. Sledované krajiny urobili pokroky v hospodárstve, ale aj vo vývoji životnej úrovne. Dánsko vedie v takmer každej štatistike, v Indexe ľudského rozvoja, hrubom domácom produkte na obyvateľa, v Indexe šťastia, vo vzdelávaní a ďalších. Je potrebné položiť si otázku, ako je to možné, že práve Dánsko je takmer najlepšie na svete? Na začiatok je nutné povedať, že táto krajina nebola vždy najlepšia na svete. V priebehu dvoch storočí sa stala najlepšou na svete.

S rastúcou strednou dĺžkou života a klesajúcou pôrodnosťou populácia Slovenska rýchlo starne. Výdavky spojené so starnutím obyvateľstva sa budú v nadchádzajúcich rokoch zvyšovať a s menším počtom pracujúceho obyvateľstva nastane stagnácia ekonomického rastu a zvyšovanie verejného dlhu. Problém so starnúcou populáciou by sa dal čiastočne vyriešiť prostredníctvom predĺženia pracovného života a zvýšením produktivity. Nato je potrebné urobiť reformy zdravotníctva a dlhodobej starostlivosti. Mali by zahŕňať zlepšenie preventívnej starostlivosti, zvýšenie efektívnosti v nemocniciach a zvýšenie počtu všeobecných lekárov. Mali by sa uskutočniť reformy s cieľom predĺžiť pracovný život, pomôcť väčšiemu počtu matiek, Rómov a iných podzamestnaných skupín zaradiť sa do pracovného procesu. Je potrebné, aby vláda investovala do školstva, výskumu a ekologickejšej a digitalizovanejšej ekonomiky. Na to môže využiť

finančné prostriedky EÚ. Je potrebné zmodernizovať výrobné podniky a zlepšiť infraštruktúru na východe Slovenska. Východné Slovensko nutne potrebuje diaľnicu a značné štátne investície. S lepšími pracovnými podmienkami na východe Slovenska by veľa ľudí neodchádzalo za prácou na západné Slovensko alebo do zahraničia.

Vplyv na rast a životnú úroveň bude závisieť od včasnej a účinnej implementácie navrhovaných reforiem. Zlepšenie vzdelania všetkých detí, zabezpečenie primeraného rozvoja zručností zamestnancov všetkých vekových skupín v ekonomike, pomoc firmám pri zavádzaní nových technológií, zvýšenie výdavkov na výskum a vývoj a zlepšenie podnikateľského prostredia by pomohlo posilniť schopnosť Slovenska inovovať a profitovať v nasledujúcich rokoch. Dôležité je prilákať vysokokvalifikovaných pracovníkov zo zahraničia, vrátane prilákania späť tých Slovákov, ktorí emigrovali za štúdiom, a to sa dá urobiť predovšetkým tým, že ich prácu adekvátne ohodnotíme. Je dôležité diverzifikovať priemysel na Slovensku, ktorý je silne zameraný na automobilový priemysel, ktorý je veľmi náchylný v období ekonomickej krízy.

5. Záver

Cieľom príspevku bolo posúdenie vývoja životnej úrovne a identifikovanie spojitosti medzi vývojom ekonomiky a vývojom životnej úrovne. Zdefinovali sme základné makroekonomické ukazovatele merajúce výkonnosť ekonomiky a to hrubý domáci produkt, miera nezamestnanosti a priemerná mzda. Následne sme zdefinovali pojem životná úroveň. Tento pojem zahŕňa v sebe množstvo vecí a nedá sa odmerať len jedným ukazovateľom, museli sme použiť ďalšie indikátory merajúce životnú úroveň.

Vývoj indexu ľudského rozvoja pri Slovensku má stabilnú rastovú tendenciu, ktorú pri priaznivom ekonomickom vývoji môžeme očakávať aj v ďalších rokoch.

Dánsko obsadzuje prvé priečky v indexe svetového šťastie a všeobecne sa radí ku krajinám s najšťastnejšími obyvateľmi na svete. Preto aj ich vývoj počas sledovaného obdobia nebol exponenciálny ako pri Slovensku. Pri indexe zdravotnej starostlivosti dosahuje Slovensko podpriemerné hodnoty štandardu OECD, naopak Dánsko dosahuje minimálne priemerné hodnoty štandardu OECD.

Hypotézy boli potvrdené a teda existuje súvislosť medzi rastom HDP a rastom životnej úrovne. Vo väčšine prípadov sme zistili súvislosť aspoň medzi jedným ukazovateľom životnej úrovne. Predovšetkým išlo o index ľudského rozvoja.

Najväčším problémom pri oboch porovnávaných krajinách je starnutie obyvateľstva a znižovanie počtu pracovnej sily. Riešením by mohla byť reforma veku odchodu do dôchodku, ktorá by sa posúvala v závislosti na vývoji strednej dĺžky života. Je potrebné investovať do školstva a výskumu a pretransformovať ekonomiku na ekonomiku založenú na vyšších technológiách. Jedným z najväčších problémov Dánska sú vysoké dane a s tým spojené daňové úniky. Je dôležité riešiť aj túto problematiku.

Zoznam bibliografických odkazov

1. Grimsley, Samuel. 2021. Životná úroveň: definícia a meranie. [online]. [cit. 2021-12-10]. Dostupné z: <https://study.com/academy/lesson/standard-of-living-definition-measurement-quiz.html>
2. Knausová, Ivana 2005. Vybrané kapitoly ze sociální politiky. Olomouc: Univerzita Palackého.
3. Kurpovič, Milan a kol. 2002. Podnikové hospodárstvo. Bratislava: Sprint vфра. ISBN 80-88848-93-8.
4. Lisý, J., 1999. Výkonnosť ekonomiky a ekonomický rast. Bratislava: IURA EDITION, spol. s. r. o. ISBN 80-88715-55-5.

5. Martincová, Marta. 2002. Nezamestnanosť ako makroekonomický problém. Bratislava: Iura Edition, spol. s. r. o.
6. Pavelka, Tomáš. 2007. Makroekonomie – základní kurz. Praha: Melandrium.
7. Pediaa, 2020. What is the Difference Between Standard of Living and Quality of Life. [online]. [cit. 2021-12-14]. Dostupné z: <https://pediaa.com/what-is-the-difference-between-standard-of-living-and-quality-of-life/>
8. Sawakinome, 2021. Rozdiel medzi životnou úrovňou a kvalitou života. [online]. [cit. 2021-12-14]. Dostupné z: <https://sk.sawakinome.com/articles/business/difference-between-standard-of-living-and-quality-of-life-2.html>
9. Strephonsays, 2021. Rozdiel medzi životnou úrovňou a kvalitou života. [online]. [cit. 2021-12-14]. Dostupné z: <https://sk.strephonsays.com/standard-of-living-and-vs-quality-of-life-2626>
10. Uramová, Mária, Lacová, Žaneta a Martin Hronec. 2010. Makroekonómia I. Zvolen: Bratia Sabovci, s. r. o.
11. Vocabulario, 2021. Definícia životnej úrovne – slovná zásoba - 2021. [online]. [cit. 2021-12-01]. Dostupné z: <https://sk.emsayazilim.com/definici-n-de-nivel-de-vida>
12. Vozárová, Ivana, Rastislav Kotulič. 2017. Makroekonómia pre manažérov – základný kurz. Prešov: Bookman, s.r.o.